

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА

ГОЛУБИЦЬКА НАДІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 378.011.3-051:784:39-029:008(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ
ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ**

13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник -

доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, завідувач
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування
факультету мистецтв імені Анатолія
Авдієвського.

Офіційні опоненти:

доктор педагогічних наук, професор
ЛАБУНЕЦЬ Віктор Миколайович,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
декан педагогічного факультету;

кандидат педагогічних наук, доцент
СОФРОНІЙ Зоя Василівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, доцент кафедри
музики факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи.

Захист відбудеться 22 травня 2019 року о 16.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ - 30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 20 квітня 2019 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Динамічність та складність соціокультурних процесів сучасної України, серед яких важливе місце займають процеси реформування системи вищої мистецької освіти, потребують відповідних ціннісних основ, на фундаменті яких означені процеси зможуть продемонструвати високу результативність. Мова йде не лише про результативність у галузі набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва професійної компетентності, але й про результативність у царині формування особистості сучасного вчителя, здатного до провадження провідної місії – формування модерної української нації як повноцінного суб'єкта й активного рушія розвитку світової спільноти. Адже в такий відповідальний період розвитку української державності, як сьогодні, особливо актуалізується й динамізується спрямованість української педагогічної думки на відновлення й переосмислення виховних ідеалів українства, закладених народною педагогікою ще з прадавніх часів. Саме цінності й виховні ідеали української народної педагогіки і стали фундаментом для створення визначного світового феномена – феномена української національної духовної й матеріальної культури.

Осмислення сучасними вітчизняними науковцями – філософами, педагогами, мистецтвознавцями (В.Андрущенко, Г.Волинка, С.Гончаренко, А.Іваницький, А.Козир, Н.Коротєєва, Л.Куненко, Г.Лозко, Ю.Руденко, М.Стельмахович та ін.) пріоритетної фундаментальної значущості національної культури для напрямків, темпів і якості освітньої політики в цілому, розвитку її нормативно-правової бази, науково-теоретичних, методологічних засад і методичного забезпечення, обумовлює визначення української народної педагогіки, що концентрує в собі систему цінностей українського етносу, в якості однієї з засадничих констант вітчизняної педагогіки вищої школи.

У той же час, проблематика національно-культурного розмаїття та самовираження, висвітлена ЮНЕСКО у «Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження», є підтриманою в Україні на законодавчому рівні, зокрема, в нормативно-правовій базі, розробленій МОН. Концептуальні положення розвитку вітчизняної освіти, викладені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», в «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» тощо, передбачають не тільки підвищення якості освіти, професійного рівня педагогічних кадрів на основі її невіддільності від національного ґрунту, але й творчу взаємодію різних освітньо-педагогічних систем, що базуються на розмаїтті культур різних етносів.

Зважаючи на важливість значення культур різних етносів для розбудови національних освітніх систем, їх взаємодії та взаємозбагачення, перед українською сучасною педагогікою мистецтва постає завдання –

створити такі методики, які дозволили б сформувати в майбутніх фахівців-музикантів культуру, яка, з одного боку, забезпечувала б їх інтелектуально-творчий розвиток на основі системи цінностей українського етносу, а з іншого боку, спрямовувала їх подальшу фахову діяльність на формування в підростаючого покоління компонентів духовності згідно виховних ідеалів української народної педагогіки. Саме такою культурою, яка ґрунтується на системі цінностей української народної педагогіки, володіє її методами та засобами, є етнопедагогічна культура, що складає феномен нашого дослідження. Отже, недостатнє науково-теоретичне обґрунтування й методичне розроблення цієї проблематики, сприяли вибору теми дослідження «*Формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва у процесі вокально-хорового навчання*», а також обумовили його актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування Факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи і засоби фахової підготовки вчителів музичного мистецтва» в аспекті мистецької освіти. Тема дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П.Драгоманова (протокол № 12 від 05.04.2017 р).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати, експериментально перевірити та упровадити методику формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Об'єкт дослідження – процес вокально-хорового навчання студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів.

Предмет дослідження – методика формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва.

Відповідно до мети було визначено такі **завдання** дослідження:

- на основі аналізу науково-теоретичних джерел з досліджуваної проблеми розкрити та визначити сутність та специфіку етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті аксіологічного, діяльнісного та компетентнісного підходів;

- визначити етнопедагогічний потенціал вокально-хорового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва;

- визначити компонентну структуру, критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного феномена;

- визначити і теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання;

- розробити та запровадити в процес вокально-хорового навчання методику формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, а також експериментально перевірити її ефективність.

Методологічну основу дослідження складають методологічні принципи наукового пізнання; концептуальні положення філософії, педагогіки, психології, музикознавства щодо проблематики різних видів культури як соціально-суспільного феномена і, зокрема, етнопедагогічної культури в контексті концепцій української етнософії та етнопедагогіки; сучасні концепції розвитку та реформування системи освіти України.

Теоретичну основу дослідження становлять науково-теоретичні концепції щодо фахового навчання учителів у контексті етнопедагогіки, етнопсихології та етнософії (Г.Виноградов, Г.Волков, Л.Дробіжева, В.Коротєєва, В.Кукушин, Ю.Руденко, М.Стельмахович, С.Стефанюк, Є.Сявавко, К.Ушинський, Я.Ханбіков та ін.); положення та провідні ідеї з проблематики аксіологічного аспекту дослідження культури (А.Арнольдів, О.Джиоев, С.Гончаренко, Л.Куненко, Н.Павлюк, О.Хоружа, Н.Чавчавадзе, Л.Челідзе та ін.); теоретичні розробки у сфері формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів (В.Ніколаєв, Л.Северінова, О.Хоружа, М.Харитонов та ін.); психологічні теорії щодо формування й розвитку емоційно-інтелектуальної сфери особистості (О.Брушлінський, Л.Виготський, В.Войшвілло, П.Гальперін, А.Гетьманова, Н.Густяков, Д.Завалішина, В.Загвязинський, М.Кашапов, Н.Кузьміна, Ю.Кулюткін, О.Леонтєв, М.Мамардашвілі, Н.Нагорна, Р.Немов, Ж.Піаже, С.Рубінштейн, В.Сластьонін, В.Шадриков, В.Шахов); концепції з теорії мистецької освіти (А.Болгарський, А.Козир, Л.Куненко, Г.Падалка, В.Орлов, О.Ростовський, Г.Побережна, О.Рудницька, В.Шульгіна, О.Щолокова).

Методи дослідження. Для досягнення мети під час розв'язання поставлених завдань було задіяно сукупність теоретичних методів, емпіричних методів, а також методів математичної статистики. Теоретичні методи: систематизація та аналіз науково-теоретичної літератури з досліджуваної проблеми, термінологічно-змістовий аналіз етнопедагогічної культури, конкретизація сутності та специфіки досліджуваного феномена, його системно-структурний аналіз і абстрагування структурних компонентів; наукове узагальнення описової методичної моделі формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання; контент-аналіз звітної документації, отриманої під час проведення поточного модульного та підсумкового контролю у вищих музично-педагогічних ВНЗ. Емпіричні методи: діагностувальні (письмові й усні опитування, анкетування, діагностично-творчі завдання, бесіди, тестування, інтерв'ювання); оцінювальні (експертне оцінювання, самооцінювання, самозвітування); обсерваційні (опосередковане педагогічне спостереження). Методи математичної статистики: математичне обрахування (в абсолютних і відсоткових значеннях) рівнів сформованості структурних компонентів етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, а також сформованості досліджуваного феномена в цілому; математичне обрахування результатів порівняльного аналізу

вищезазначених рівнів сформованості в контрольних та експериментальних групах, а також до і після проведення формувального експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- розкрито сутність і специфіку етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва;
- розроблено компонентну структуру цього феномена;
- окреслено критерії, показники та рівні сформованості етнопедагогічної культури студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів;
- розроблено педагогічні умови її формування в контексті вокально-хорового навчання;
- розроблено етапи формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання.

Уточнено:

- етнопедагогічний потенціал вокально-хорового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва;
- значення аксіологічного, діяльнісного та компетентнісного підходів у формуванні етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів;
- сутність спілкування студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів із зразками українського музичного фольклору та українського національного музичного мистецтва;
- поняття «етнопедагогічна діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва».

Подальшого розвитку дістали:

- особливості вокально-хорового навчання в аспекті системи цінностей української народної педагогіки;
- методика мистецького навчання на основі впровадження засобів української народної педагогіки.

Практичне значення одержаних результатів та висновків дисертаційного дослідження полягає у впровадженні в процес фахової підготовки та підтвердженні ефективності поетапної методики формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання згідно розроблених педагогічних умов та описової методичної моделі; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення й оновлення типових і робочих навчальних програм з курсів «Народознавство і музичний фольклор України», «Хорове диригування», «Хоровий клас», «Виробнича педагогічна практика з музики», «Практикум з кваліфікації», «Методика викладання дисциплін кваліфікації» та ін.; у використанні результатів, висновків та інших матеріалів дисертаційної роботи для розроблення підручників та навчально-методичних посібників з теорії та методики вокально-хорового навчання, з музичної фольклористики та ін.; для

провадження подальших наукових досліджень з проблематики етнопедагогіки загалом і етномузичної педагогіки зокрема.

Апробація результатів дисертаційного дослідження. Положення і висновки дисертації були обговорені та здобули позитивну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях: «Педагогічні читання пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2017-2018); «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2017); «Мистецька освіта в Україні: проблеми теорії і практики» (Київ, 2016); «Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін» (Херсон, 2017), на Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення стратегії інноваційного розвитку сучасної художньої освіти» (Бельц, Молдова, 2018); I та II Міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського (2016-2017), та на щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2016-2017). Обговорення результатів дослідження здійснювалось на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1989 від 27.12. 2018 р.) ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка №2530/17 від 08.10. 2018 р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет (довідка № 68-19-94 від 31.01. 2019 р.).

Вірогідність і аргументованість результатів дисертаційного дослідження зумовлена науково-теоретичним та методологічним обґрунтуванням основних положень; філософським, психолого-педагогічним, музикознавчим та етнопедагогічним аспектами розгляду досліджуваного феномена; залученням аксіологічного, діяльнісного, компетентнісного та системного підходів для визначення його сутності та специфіки; використанням комплексного педагогічного інструментарію, що інтегрує методи мистецького навчання, вербальні, теоретичні, інтерактивні, проєктивні, евристичні, бінарні методи, методи мотивації вокально-хорового навчання, етнопедагогічні методи і засоби, адекватні досягненню мети й завдань дисертації; отриманими результатами кількісної й якісної перевірки ефективності розробленої й упровадженої методики, модель якої є цілеспрямованою за рахунок сформульованої мети, а також містить етапи, принципи, методологічні підходи, педагогічні умови, педагогічний інструментарій формування досліджуваного феномена; результатами порівняльного аналізу отриманих статистичних даних, що засвідчили динаміку зростання високого та середнього рівнів, а також зниження низького рівня в експериментальних групах.

Публікації. Згідно із темою дисертації її основні науково-теоретичні положення, методичні розробки й висновки впроваджено у 8 одноосібних публікаціях. З них 5 статей представлено в провідних фахових виданнях з педагогіки й 1 стаття в зарубіжному науковому виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, списків використаних наукових джерел до кожного з розділів (250 найменувань, з яких 20 – іноземними мовами), загальних висновків та додатків. Повний обсяг тексту дисертації складає 259 сторінки, з них 195 сторінок основного тексту. Робота містить 18 таблиць та 3 рисунки, що разом з додатками становить 36 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, конкретизовано об'єкт, предмет, мету і дослідні завдання, визначено теоретичну й методологічну основи дослідження, окреслено його теоретичні, емпіричні й математично-статистичні методи, розкрито наукову новизну, практичне значення, підтверджено вірогідність і аргументованість його результатів, а також наведено дані щодо упровадження та апробації означених результатів дисертаційної роботи.

У розділі I *«Науково-теоретичні основи етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва»* з метою визначення сутності та специфіки етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва було розглянуто поняття «культура» у філософському (В.Андрущенко, Г.Волинка, Н.Данилевський, Н.Мозгова, Е.Тайлор, А.Тойнбі, Дж. Фребер, О.Шпенглер та ін.), психолого-педагогічному (А.Барабаншиков, Є.Белозерцев, Є.Бондаревська, С.Гончаренко, І.Саєв, О.Леонт'єв, Н.Мойсеюк, Г.Нагорна, Л.Рубінштейн, В.Шахов та ін.), музично-педагогічному (Е.Абдулін, А.Болгарський, А.Козир, Л.Куненко, Н.Павлюк, Г.Падалка, Г.Побережна, В.Шульгіна, О.Щолокова та ін.), етнопедагогічному (В.Ніколаєв, Н.Павлюк, Л.Северінова, В.Ханбіков, М.Харитонов, О.Хижна, О.Хоружа, Сүй Цзяюй та ін.) аспектах.

Проведений аналіз дозволив встановити, що феномен культури засвідчує досягнення універсально-історичного розвитку людського суспільства щодо набутих форм організації життєвого простору за рахунок результативності й різноманітності способів діяльності людства (філософський аспект); що культура обумовлює інтеграцію особистісного й соціального у свідомості особистості (психологічний аспект); що зреалізований освітній потенціал уможливорює транслювання культурних досягнень людства в різних галузях його діяльності й актуалізує необхідність формування педагогічної культури, яка забезпечує інтегрування педагогіки в систему загальнолюдської культури (педагогічний аспект); що музично-педагогічна діяльність, забезпечуючи накопичення цінностей музичного

мистецтва, актуалізує необхідність формування в підростаючого покоління музичної культури в якості компонента духовної культури людства (музично-педагогічний аспект).

У розділі конкретизовано науково-теоретичну й методологічну бази дослідження, зокрема *принципи цілеспрямованості, внутрішніх взаємозв'язків та етнопедагогізації фахового навчання*. *Принцип цілеспрямованості* обумовлює збалансованість та взаємозв'язок між метою формування етнопедагогічної культури студентів і метою фахового навчання загалом і вокально-хорового навчання зокрема. Застосування принципу цілеспрямованості уможливорює спрямованість змісту, усіх форм і методів фахового навчання студентів на єдину мету. Відповідно до *принципу внутрішніх взаємозв'язків*, який передбачає, що зміна будь-якого з елементів системи призводить до зміни інших під час розроблення компонентної структури досліджуваного феномена, встановлено, що є доцільним своєчасно визначати та конкретизувати можливі зміни в змісті компонентних складових, зокрема щодо начального та кінцевого станів їх сформованості, особливостей розроблення та застосування методичного забезпечення щодо їх формування тощо. *Принцип етнопедагогізації навчання* передбачає накопичення практичного досвіду етнопедагогічної діяльності, на базі якого система цінностей української народної педагогіки складає основу суб'єктивної системи поглядів, художньо-естетичних смаків та ідеалів, переконань тощо. Сукупність навчально-методичних заходів для набуття студентами означеного досвіду уможливорює включення етнопедагогічних елементів у зміст навчальних курсів, передбачених навчальним планом; уведення до процесу фахового навчання спеціальних курсів з української етнопедагогіки, української музичної етнопедагогіки, української музичної фольклористики, які володіють етнопедагогічним потенціалом; спеціальну побудову навчальних дисциплін, функціонуючих в межах навчального плану, яка конструюється таким чином, що етнопедагогічна тематика наскрізно проходить через усі теми занять; підвищення ролі навчальних курсів, передбачених навчальним планом, які володіють етнопедагогічним потенціалом.

З метою дослідження сутності та специфіки етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва було задіяно аксіологічний, діяльнісний та компетентнісний методологічні підходи, розкрито їх сутність.

Вокально-хорове навчання в розділі визначено в якості опорного сегменту фахового навчання, а компетентність у галузі вокально-хорової роботи окреслено як важливу складову професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Встановлено, що реалізація потенціалу вокально-хорового навчання щодо формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва передбачає не просто ознайомлення студентів із основними принципами української народної педагогіки, методами і засобами етнопедагогічного впливу, а, насамперед,

перетворення означених принципів в особистісні переконання студентів у процесі залучення їх до практичної етнопедагогічної діяльності.

Конкретизовано внесок вокально-хорових дисциплін у формування етнопедагогічної культури студентів відповідно до конкретного вектору, зумовленого певним сегментом педагогічного потенціалу вокально-хорового навчання. Констатовано, що *аксіологічний вектор, який зорієнтовано на засвоєння системи цінностей української народної педагогіки*, забезпечується в процесі викладання навчальних курсів «Хорове диригування», «Хоровий клас», «Постановка голосу», «Вокал», «Виробнича педагогічна практика з музики» шляхом активного застосування в якості основи навчально-педагогічного репертуару опорних засобів української етномузичної педагогіки – українського музичного фольклору та національного музичного мистецтва. Етнопедагогічний потенціал вокально-хорового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва реалізується також шляхом використання означених опорних засобів української етномузичної педагогіки під час підбору вокально-хорових вправ і вокалізів. Залучення коротких поспівок і елементів більш довгих наспівів української народної пісенності, а також музичних фраз і речень з творів українських композиторів у якості музичного матеріалу для вокально-хорового вправління дозволяє хормейстерові відпрацьовувати із хористами різноманітні елементи вокально-хорової техніки. Доведено, що вокально-хорове вправління, яке впроваджується на матеріалі української народної пісенності та української музичної класики, збагачує інтонаційно-художній фонд майбутніх учителів музичного мистецтва наспівами, які століттями вбирали в себе й концентрували особливості етнічної свідомості й етнічного образного мислення українців.

У розділі II «*Етнопедагогічна культура майбутніх учителів музичного мистецтва як цілісна система компонентних складових*» проведено системно-структурний аналіз змістових складових компонентної структури етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва на основі системного підходу, застосування якого забезпечує дослідження структури етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва з позицій цілісності. Контекст системного підходу дозволяє дослідити зовнішню та внутрішню сторони етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Зовнішня сторона дозволяє розглядати досліджуваний феномен у якості елемента більшої системи – системи педагогічної культури вчителя музичного мистецтва як загальної сукупності досягнень у галузі навчання і виховання. Внутрішня ж сторона передбачає наявність у досліджуваного феномена власних компонентних складових, що забезпечують утворення багатовимірної, цілісної, динамічної системи.

Визначено специфіку формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва на основі інтегрування в методичному забезпеченні етнопедагогічних методів і засобів з методами

мистецького навчання, що вимагає від студентів сукупності умінь, до яких належать: уміння щодо постановки та розв'язання в процесі фахової діяльності стратегічних та тактичних задач, що включають як етнопедагогічні задачі, так і задачі музичного навчання школярів; уміння щодо цілеспрямованого планування й організації етнопедагогічної діяльності як складової фахової діяльності вчителя музичного мистецтва із одночасним програмуванням послідовності залучення інтегрованого педагогічного інструментарію на основі етнопедагогічних методів і засобів; уміння щодо аналізу результатів ефективності залучення інтегрованого педагогічного інструментарію, а також використання як позитивних, так і негативних результатів вирішення етнопедагогічних задач для оптимізації подальшої етнопедагогічної діяльності.

Дослідження змісту етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва на базі системного підходу дозволило визначити досліджуваній феномен у якості цілісної динамічної системи нерозривно пов'язаних між собою *інтелектуально-ціннісного, комунікативно-деонтологічного і креативно-діяльнісного структурних компонентів*. Динамічність системи етнопедагогічної культури обумовлюється наявністю функцій цілеутворення, розуміння та рефлексії, комунікативної функцій, а також функції постановки і розв'язання етнопедагогічних задач, які забезпечують процес сформованості кожного із структурних компонентів від його вихідного стану до кінцевого результату сформованості, а також процес сформованості всієї системи в цілому.

Згідно до змісту етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва було визначено критерії та показники її сформованості, а саме: *ступінь мотиваційної спрямованості майбутнього вчителя музичного мистецтва на засвоєння системи цінностей народної педагогіки* (показники: наявність інтересу до розширення знань у галузі української етнопедагогіки та вияв готовності до провадження в майбутню фахову діяльність системи цінностей української народної педагогіки); *міру сформованості комунікативних умінь щодо організації творчої взаємодії між учасниками процесу музичного навчання на основі української етнопедагогічної деонтології* (показники: вияв здатності до організації спілкування із різними жанрами національного музичного мистецтва; наявність обізнаності в методах і засобах української народної педагогіки, зокрема, вербальних, невербальних і мистецьких засобах педагогічної комунікації); *ступінь фахової результативності щодо постановки та розв'язання проблем етнопедагогічної діяльності* (показники: вияв здатності до самостійного розв'язання етнопедагогічних задач шляхом авторського конструювання педагогічного інструментарію на основі інтегрування етнопедагогічних методів і засобів із методами і засобами мистецького навчання та вияв здатності до створення оригінальних концепцій інтерпретації зразків національного музичного фольклору та національного музичного мистецтва.

У розділі наведено перебіг і результати діагностування рівнів сформованості етнопедагогічної культури студентів вищих музично-педагогічних закладів мистецької освіти на етапі констатації (238 респондентів), здійснене згідно з метою визначення існуючого стану сформованості етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва. Для досягнення мети констатувального експерименту в процесі послідовного виконання завдань було залучено комплекс теоретичних та емпіричних методів, авторських та модифікованих методик, що включав: пілотне діагностичне опитування, анкетування, самоаналіз умінь майбутніх учителів музики щодо застосування методів і засобів української народної педагогіки, тестування, педагогічне спостереження, сукупність теоретичних методів, тотожних мисленневим операціям, письмове пояснення змісту етнопедагогічних, музично-педагогічних та вокально-хорових понять, критеріальний аналіз, статистичні методи, а також методи аналізу, порівняння й узагальнення результатів обчислювальних заходів тощо.

Результати діагностування рівнів сформованості етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музики дозволили встановити наступне: оскільки на високому рівні сформованості етнопедагогічної культури знаходяться 12,14 %, на середньому – 47,12%, а на низькому – 40,74 % студентів, то доцільно стверджувати про тотальну перевагу (майже у 3,4 рази) в низького рівня сформованості досліджуваного феномена над високим рівнем; співставлення низького (40,74%) й середнього (47,12 %) рівнів також засвідчує, що перевага середнього рівня є досить незначною (усього на 6,38 %), тобто можемо стверджувати про близькість значень середнього та низького рівнів. Порівняння узагальнених результатів діагностування сформованості етнопедагогічної культури із результатами наведеного вище пілотного опитування респондентів дозволяє стверджувати про наявність невідповідності між високою оцінкою переважної більшості респондентів значущості досліджуваної проблеми і реальним станом сформованості досліджуваного феномена.

Перебіг діагностування рівнів сформованості етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв дозволив здійснити розроблення якісних характеристик низького, середнього та високого рівнів, що посприяло розробленню комплексного методичного інструментарію для цілеспрямованого формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання.

У розділі III *«Поетапна методика формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва»* - науково обгрунтовано, розроблено й конкретизовано педагогічні умови ефективного формування досліджуваного феномену, до яких належать: *фундаменталізація етнопедагогічного базису для розбудови навчального середовища в межах процесу вокально-хорового навчання, яка забезпечує гармонізацію й інтегрування вокально-хорової й етнопедагогічної навчальної діяльності шляхом системного застосування опорних засобів української*

етномузичної педагогіки – українського музичного фольклору та національного музичного мистецтва – у розробленні педагогічного інструментарію для вивчення диригентсько-хорових дисциплін; *етнопедагогічна деонтологізація*, яка забезпечує накопичення комунікативно-деонтологічного досвіду гуманних взаємовідносин; дозволяє студентам створити модель поведінки, побудованої на базі цінностей-відносин української народної педагогіки й відповідає її виховним ідеалам; реалізується шляхом практичного введення деонтологічних елементів (методів і засобів української народної педагогіки, спрямованих на формування гуманних відносин спілкування згідно з національними виховними ідеалами) в зміст навчальних курсів, що входять до складу вокально-хорового навчання; *інтеграція педагогічного інструментарію вокально-хорового навчання* та етнопедагогічного інструментарію в контексті творчого конструювання й розроблення спеціального методичного забезпечення на основі тісної взаємодії всіх груп методів, засобів і прийомів диригентсько-хорової роботи й української народної педагогіки для постановки й розв'язання поточних й стратегічних задач вокально-хорового навчання, проблемних ситуацій, етнопедагогічно орієнтованих проблемних ситуацій.

У розділі представлено розроблену педагогічну модель поетапної методики формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, яка передбачає реалізацію упровадження ряду педагогічних перетворень, що забезпечують процес насичення вокально-хорового навчання відповідним методичним інструментарієм, побудованим на класичних і сучасних методах і засобах вокально-хорового навчання, інформаційно-комунікаційних засобах мистецького навчання, поєднаних із етнопедагогічними методами і засобами. Отже, педагогічна модель формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва охоплює мету дослідження, підходи (аксіологічний, діяльнісний, компетентнісний); принципи (цілеспрямованості, внутрішніх взаємозв'язків, етнопедагогізації фахового навчання); компонентну структуру (інтелектуально-ціннісний, комунікативно-деонтологічний, креативно-діяльнісний, критерії, показники); ефективні методи навчання; педагогічні умови (фундаменталізація етнопедагогічного базису для розбудови навчального середовища в межах процесу вокально-хорового навчання, етнопедагогічна деонтологізація, інтеграція педагогічного інструментарію вокально-хорового навчання); розроблену методику (організаційний, продуктивно-практичний, порівняльно-оцінювальний, узагальнюючий етапи), що загалом становить повний технологічний цикл.

Наведено перебіг упровадження і експериментальну перевірку ефективності розробленої методики формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання відповідно до *організаційного, продуктивно-практичного, порівняльно-оцінювального та узагальнюючого етапів*. На *організаційному*

етапі було визначено основні напрямки, мету й завдання, а також загальний обсяг методичного інструментарію для перевірки методики формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання, здійснено розподіл студентів у контрольну групу (36 осіб) та експериментальну групу (38 осіб).

На *продуктивно-практичному* етапі було окреслено й упроваджено спеціально розроблену сукупність методів і засобів етнопедагогічного впливу, поєднаних із формами, методами і засобами мистецького навчання, а саме: практично-дійові, навіювальні, переконувальні методи української народної педагогіки, провідні засоби української етномузичної педагогіки – музичний фольклор та національне класичне музичне мистецтво, методи евристичної бесіди, евристичного полілогу, навчальної дискусії, методи колективного обговорення, оцінювання й ранжування успішності використання етнопедагогічного інструментарію під час уроків музичного мистецтва, рекомендація до участі в конкурсах та концертах, метод роз'яснення значущості етнопедагогічних знань для підвищення результатів вокально-хорового навчання, метод інсценізації українських народних пісень, метод поточного та підсумкового контролю, методи демонстрації музичного твору та художньої ілюстрації словесних пояснень, словесні методи бесіди та розповіді, підготовка та виконання студентами наукових та музично-просвітницьких заходів (доповідей, лекцій-концертів тощо), участь студентів у якості модераторів означених заходів, методи мистецького вправління, засоби вербальної та невербальної комунікації, методи, засоби й прийоми розвитку імпровізаційних умінь, творчі завдання, інтерактивний метод «Студент у ролі композитора», група образно-демонстраційних творів (музична демонстрація й художня ілюстрація), група методів вокально-хорового вправління, ескізного опрацювання, а також мистецькі тренінги, зокрема, «Психолого-педагогічний тренінг формування умінь креативного розв'язання етнопедагогічних задач шляхом авторського конструювання педагогічного інструментарію на основі інтегрування етнопедагогічних методів і засобів із методами і засобами мистецького навчання», «Пролонгований мистецький тренінг «7 аспектів створення оригінальних інтерпретаційних концептів українських народних пісень для хору та вокально-хорових творів українських композиторів».

На *порівняльно-оцінювальному етапі* за допомогою методів порівняльного аналізу, співставлення отриманих статистичних даних щодо покомпонентної сформованості етнопедагогічної культури майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання було визначено ефективність запропонованого методичного забезпечення для кожного із структурних компонентів.

На *узагальнюючому етапі* шляхом застосування методів аналізу, порівняння контрольних зрізів та наукового узагальнення отриманих статистичних даних під час констатувального і формувального експерименту, а також у контрольних та експериментальних групах,

досліджено динаміку формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання в цілому. Упровадження й експериментальна перевірка запропонованої методики здійснювались у сферах навчально-методичної роботи (1 напрям), наукової роботи (2 напрям) і організаційно-виховної роботи (3 напрям). Навчально-методичний напрям передбачав упровадження й перевірку педагогічного інструментарію безпосередньо в процесі занять з курсів «Хоровий клас», «Хорове диригування», «Хорознавство», «Постановка голосу», «Методика музичного виховання», «Виробнича педагогічна практика з музики», «Народознавство та музичний фольклор України», «Вітчизняна та всесвітня історія музики» тощо. Науковий напрям передбачав упровадження й перевірку педагогічного інструментарію в процесі провадження студентської наукової роботи, зокрема, під час керівництва науковими статтями студентів, організації та проведення студентських наукових конференцій, «круглих столів», наукового консультування студентів під час підготовки й написання курсових робіт, доповідей тощо.

Організаційно-виховний напрям передбачав упровадження й перевірку педагогічного інструментарію в процесі неформальної музично-педагогічної освіти студентів: під час сумісної організації та провадження просвітницької музичної діяльності (концертів, лекцій-концертів, музичних лекторіїв) у загальноосвітніх та музичних школах, у студентських гуртожитках, під час відвідувань культурно-мистецьких заходів, екскурсій, організації силами викладачів та студентів заходів у гуртожитку тощо), сумісного відвідування студентами разом із викладачами концертів провідних хорових колективів України, сумісної організації хорових конкурсів та ін. Експериментальна робота згідно до окреслених вище етапів проводилась комплексно, що забезпечило цілісність формування етнопедагогічної культури студентів у процесі вокально-хорового навчання. Загальний обсяг педагогічного інструментарію для перевірки методики формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання включав методи мотивації мистецького навчання, образно-демонстраційні, евристичні, інтерактивні методи, тренінги, інноваційні технології, поєднані із методами і засобами етнопедагогічного впливу, що включали практично-дійові, навіювальні, переконувальні методи української народної педагогіки, а також опорні засоби української етномузичної педагогіки – музичний фольклор та національне класичне музичне мистецтво.

У розділі досліджено й проаналізовано покомпонентну та узагальнену динаміку формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання. Результати формувального експерименту дозволили стверджувати, що розроблена і упроваджена нами методика є цілком ефективною. Кількість студентів, що сягнули високого рівня сформованості етнопедагогічної культури зросла на 13,5 % (з 10,18% в контрольних групах до 23,68% в експериментальних групах). Кількість студентів, що знаходяться на середньому рівні

сформованості досліджуваного феномена зросла на 08,82 % (з 49,07 % в контрольних групах до 57,89% в експериментальних групах). Кількість студентів, що залишились на низькому рівні сформованості етнопедагогічної культури зменшилася майже у 2,5 рази на 22,31 %: з 40,73% в контрольних групах до 18,42% в експериментальних групах (рис. 1).

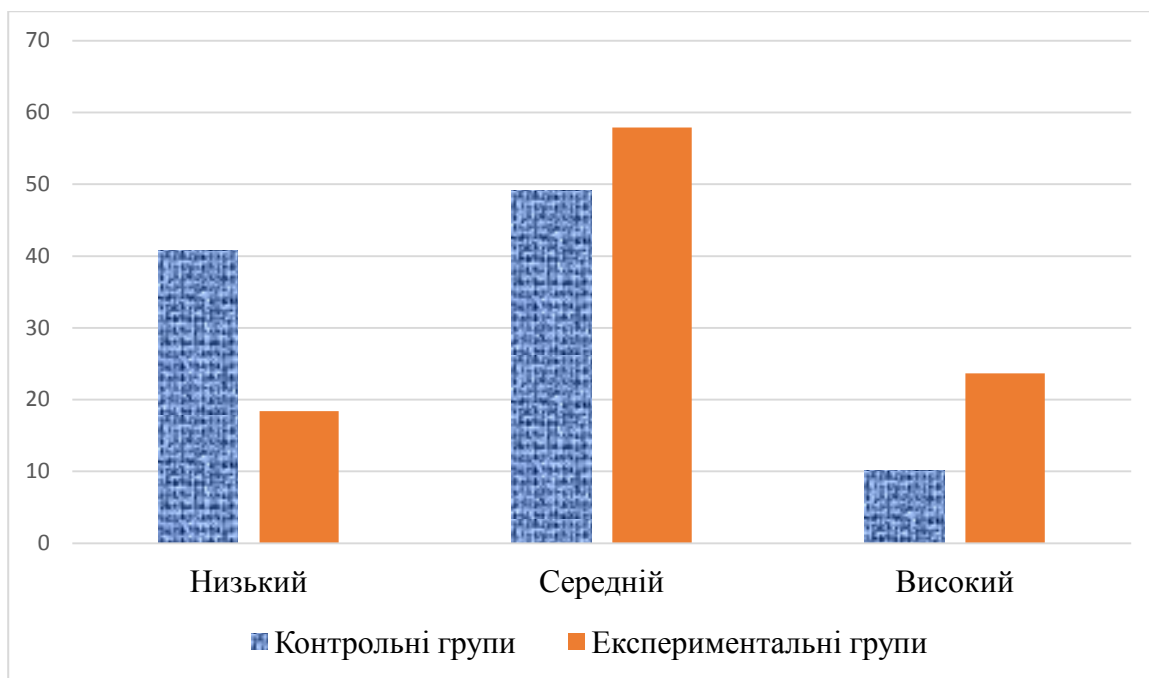

Рис. 1. Порівняльна динаміка формування етнопедагогічної культури респондентів у процесі вокально-хорового навчання в контрольних та експериментальних групах під час формувального експерименту.

Порівняльний аналіз статистичних даних, отриманих під час констатувального та формувального експериментів, також упевнено демонструє ефективність розробленого й упровадженого педагогічного інструментарію. Динамічна тенденція зростання статистичних даних (майже в 2 рази) на високому рівні засвідчила різницю між показниками в 11,54 %: з 12,14 % (констатувальний експеримент) до 23,68% в експериментальних групах (формувальний експеримент). Динамічна тенденція зростання статистичних даних на середньому рівні сягнула 10,77%: з 47,12 % (констатувальний експеримент) до 57,89% в експериментальних групах (формувальний експеримент). Динаміка низхідного руху показників на низькому рівні продемонструвала майже триразове зниження. Різниця між показниками сягнула 22,32%: з 40,74% (констатувальний експеримент) до 18,42% в експериментальних групах (формувальний експеримент) (рис. 2). Результати порівняльного аналізу статистичних даних, отриманих під час констатувального та формувального експерименту, а також у процесі співставлення статистичних даних у контрольних та експериментальних групах (формувальний експеримент) дозволяють стверджувати про

ефективність розробленої й упровадженої методики формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання.

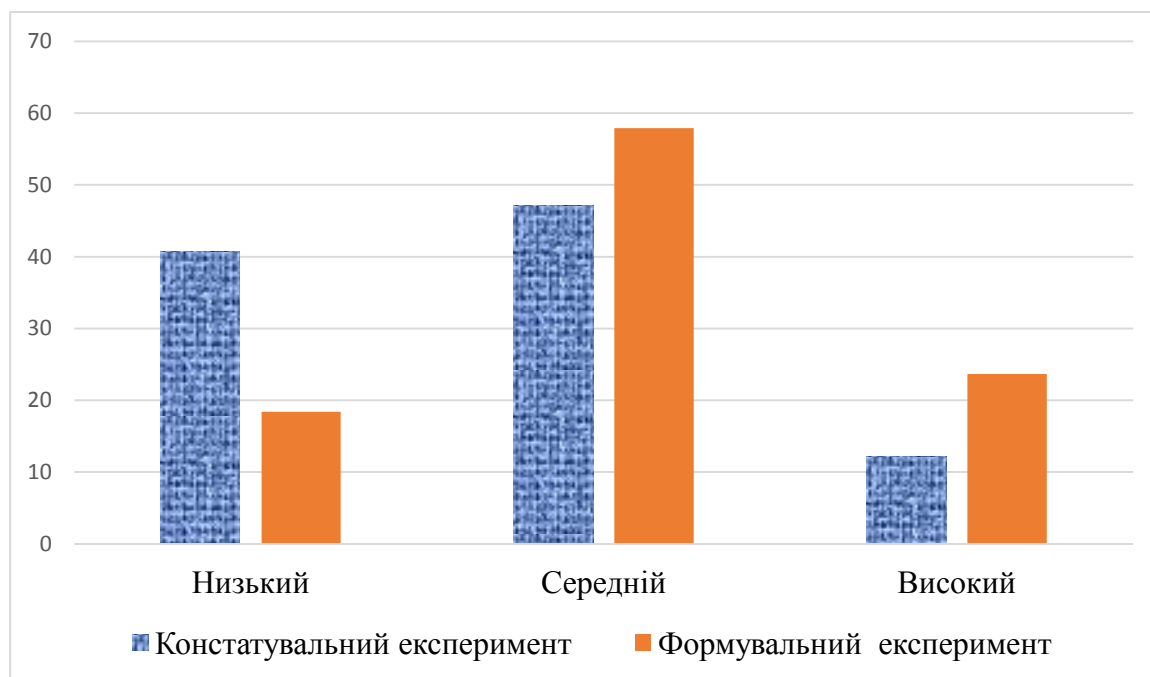

Рис. 2. Порівняльна динаміка формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання під час констатувального та формувального експериментів.

Вище наведені результати свідчать про вірність сформульованих педагогічних умов формування досліджуваного феномена, про ефективність і коректність педагогічного інструментарію як для формування кожного із структурних компонентів, так і для динамічної системи етнопедагогічної культури в цілому. Отже, доцільно констатувати, що запропонована методика може бути використана в процесі вокально-хорового навчання вищих музично-педагогічних навчальних закладів України, а також адаптована для процесів інструментальної та музично-теоретичної підготовки.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено науково-теоретичне розроблення проблеми формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання, методологічно обґрунтовано і конкретизовано сутність і специфіку досліджуваного феномена, розроблено його компонентну структуру, упроваджено, апробовано та експериментально перевірено поетапну

методику ефективного формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва як цілісної системи. Відповідно до поставленої і досягнутої мети дослідження, сформульованих і вирішених завдань зроблено наступні висновки.

1. Етнопедагогічна культура вчителя розглядається в дослідженні як інтегративна особистісна якість, що виявляється у засвоєнні цінностей народної педагогіки та здатності їх творчого застосування у навчанні, вихованні та розвитку учнів. Термінологічно-змістовий аналіз поняття «етнопедагогічна культура» на основі аксіологічного, діяльнісного та компетентнісного методологічних підходів дозволив визначити сутність етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва як інтегровану якісну характеристику особистості, що поєднує етнопедагогічну спрямованість фахової музично-педагогічної діяльності, високий рівень володіння практичним досвідом народного навчання й виховання, перманентне самовдосконалення в галузі впровадження етнопедагогічної й етномузичної діяльності на базі систематичного застосування національного музичного фольклору та національного музичного мистецтва як опорних засобів етномузичної педагогіки. Доведено, що сформованість етнопедагогічної культури дозволяє вчителю музичного мистецтва розбудовувати й втілювати педагогічну модель власної фахової діяльності на базі системи цінностей народної педагогіки з метою виховання підростаючого покоління згідно її виховних ідеалів, а також зумовлює цілеспрямоване включення до педагогічного інструментарію різних груп методів народної педагогіки для розв'язання не лише етнопедагогічних задач, але й усіх проблемних ситуацій навчального процесу. Етнопедагогічна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва інтегрується до макропоняття «культура» в якості її елементу.

2. Визначено *етнопедагогічний потенціал вокально-хорового навчання*, який являє собою сукупну спроможність навчальних дисциплін, які забезпечують функціонування цього процесу щодо формування в студентів етнопедагогічної свідомості, етнопедагогічного мислення на основі засвоєння системи цінностей української народної педагогіки загалом і етномузичної педагогіки зокрема, втіленої у зразках українського музичного фольклору та національного музичного мистецтва, а також використання у педагогічній діяльності етнопедагогічних методів і засобів згідно з аксіологічним, пізнавальним та методично-дослідницьким векторами.

3. Проведений системно-структурний аналіз змістових складових компонентної структури етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва дозволив визначити досліджуваний феномен в якості цілісної динамічної системи нерозривно пов'язаних між собою інтелектуально-ціннісного, комунікативно-деонтологічного і креативно-діяльнісного структурних компонентів. Динамічність етнопедагогічної культури як системного утворення зумовлюється наявністю функцій цілеутворення, розуміння та рефлексії, комунікативної функцій. Значну роль

відіграє також функція постановки і розв'язання етнопедагогічних задач, які забезпечують процес формування кожного із структурних компонентів від його вихідного до прикінцевого результату, а також процес сформованості всієї системи в цілому.

4. У результаті дослідження було розроблено критерії та показники сформованості етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва, а саме: ступінь мотиваційної спрямованості майбутнього вчителя музичного мистецтва на засвоєння системи цінностей народної педагогіки; міру сформованості комунікативних умінь щодо організації творчої взаємодії між учасниками процесу музичного навчання на основі української етнопедагогічної деонтології; ступінь фахової результативності щодо постановки та розв'язання проблем етнопедагогічної діяльності. Застосування визначених критеріїв і показників дозволило здійснити розроблення якісних характеристик низького, середнього та високого рівнів сформованості етнопедагогічної культури студентів, розподілити їх за високим, середнім і низьким рівнями.

5. Розроблено й теоретично обґрунтовано сукупність педагогічних умов ефективного формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, що включає: фундаменталізацію етнопедагогічного базису для розбудови навчального середовища в межах процесу вокально-хорового навчання, яке забезпечує гармонізацію й інтегрування вокально-хорової й етнопедагогічної навчальної діяльності шляхом системного застосування опорних засобів етномузичної педагогіки – музичного фольклору та національного музичного мистецтва – у розробленні педагогічного інструментарію для вивчення диригентсько-хорових дисциплін; етнопедагогічну деонтологізацію, яка забезпечує накопичення комунікативно-деонтологічного досвіду гуманних взаємовідносин; дозволяє студентам створити модель поведінки, побудованої на базі цінностей-відносин української народної педагогіки й відповідає її виховним ідеалам; реалізується шляхом практичного введення деонтологічних елементів (методів і засобів української народної педагогіки, спрямованих на формування гуманних відносин спілкування згідно з національними виховними ідеалами) у зміст навчальних курсів, що входять до складу вокально-хорового навчання; інтеграцію педагогічного інструментарію вокально-хорового навчання та етнопедагогічного інструментарію в контексті творчого конструювання й розроблення спеціального методичного забезпечення на основі тісної взаємодії всіх груп методів, засобів і прийомів диригентсько-хорової роботи й української народної педагогіки для постановки й розв'язання поточних та стратегічних задач вокально-хорового навчання, проблемних ситуацій, етнопедагогічно орієнтованих проблемних ситуацій тощо.

6. Розроблено, упроваджено в процес вокально-хорового навчання та експериментально перевірено методика формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва, яка передбачає

впровадження ряду педагогічних перетворень, що забезпечують процес насичення вокально-хорового навчання відповідним навчальним інструментарієм, побудованим на класичних і сучасних методах і засобах вокально-хорового навчання, інформаційно-комунікаційних засобах мистецького навчання, поєднаних із етнопедагогічними методами і засобами. Запропонована методика містить методи мотивації мистецького навчання, вербальні, образно-демонстраційні, евристичні, інтерактивні методи, тренінги, інноваційні технології, поєднані із методами і засобами етнопедагогічного впливу.

7. Етнопедагогізація процесу вокально-хорового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів дозволяє розглянути вокально-хорове навчання як процес формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі системи цінностей народної педагогіки, у контексті активного, системного і творчого використання її методів і засобів. Проведене дослідження актуалізує залучення принципово важливого наукового підходу до фахового навчання студентів – етнопедагогічного. Застосування етнопедагогічного підходу в процесі фахового навчання загалом і вокально-хорового навчання зокрема дозволяє збагатити теоретико-методологічну базу подальших досліджень з теорії та методики музичного навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Голубицька Н.О. Етнопедагогічна культура майбутніх учителів музичного мистецтва як система і цілісність /Голубицька Н.О. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського: педагогічні науки. - № 2 (61). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – С. 76-81.

2. Голубицька Н.О. Рівні сформованості етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Голубицька Н.О. //Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. - Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 25 (30). – К.: НПУ, 2018. – С. 91-95.

3. Голубицька Н.О. Діагностика ставлення майбутніх учителів музики до проблеми формування етнопедагогічної культури у процесі фахового навчання /Голубицька Н.О. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: педагогічні науки. - №3 (62). Том 2. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – С. 69-72.

4. Голубицька Н.О. Педагогічні умови формування етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фахової діяльності /Голубицька Н.О. //Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: зб. наук. пр.: наукове електронне видання. – Вип. 7. – Слов'янськ: ДДПУ, 2017. - С. 55-61. ISSN 2414-9292

5. Голубицька Н.О. Основні функції етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музики у педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського /Голубицька Н.О. //Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського: педагогічні науки. - № 4 (63). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – С. 95-102.

6. Голубицькая Н.А. Специфика этнопедагогической подготовки будущих учителей музыкального искусства /Голубицькая Н.А. //Valorificarea strategiilor inovationale de dezvoltare a invamantului artistic contemporan /coord: Tetiana Bularga. – Balti. S.n.: Tipogr.: «Indigou Color», 2018. – С. 231-237.

7. Голубицька Н.О. Системний підхід до формування етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів /Голубицька Н.О. //Сучасні проблеми виконавської підготовки викладачів мистецьких дисциплін: матеріали всеукраїн. наук.-практичної конференції [під ред. А.Козир, К.Щедролосєва. – Вип. 2. – Херсон: ХДУ, 2017. - С. 91-94.

8. Голубицька Н.О. Сутність етнопедагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва /Голубицька Н.О. //Сучасна мистецька освіта: матеріали II міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. – С. 111-115.

АНОТАЦІЇ

Голубицька Надія Олександрівна. Формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – Теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2019.

У дисертації досліджено проблему формування етнопедагогічної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокально-хорового навчання. Етнопедагогічна культура визначена в якості цілісної динамічної системи нерозривно пов'язаних між собою інтелектуально-ціннісного, комунікативно-деонтологічного і креативно-діяльнісного структурних компонентів. Науково обґрунтовано, розроблено й конкретизовано педагогічні умови ефективного формування досліджуваного феномена, до яких належать: фундаменталізація етнопедагогічного базису для розбудови навчального середовища в межах процесу вокально-хорового навчання, етнопедагогічна деонтологізація, інтеграція педагогічного інструментарію вокально-хорового навчання.

Методика формування етнопедагогічної культури студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів передбачає впровадження організаційного, продуктивно-практичного, порівняльно-оцінювального та узагальнюючого етапів. Запропонована методика може бути використана в

процесі вокально-хорового навчання майбутніх вчителів музичного мистецтва, а також адаптована для процесів їх інструментальної та музично-теоретичної підготовки.

Ключові слова: етнопедагогічна культура, майбутні вчителі музичного мистецтва, компонентна структура, педагогічні умови, ефективні методи навчання.

Голубицкая Надежда Александровна. Формирование этнопедагогической культуры будущего учителя музыкального искусства в процессе вокально-хоровой учебы. - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – Теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2019.

В диссертации исследована проблема формирования этнопедагогической культуры будущего учителя музыкального искусства в процессе вокально-хорового обучения. Этнопедагогическая культура определена в качестве целостной динамической системы неразрывно связанных между собой интеллектуально-ценностного, коммуникативно-деонтологического и креативно-деятельностного структурных компонентов. Научно обоснованы, разработаны и конкретизированы педагогические условия эффективного формирования исследуемого феномена, к которым принадлежат: фундаментализация этнопедагогического базиса для развития учебной среды в пределах процесса вокально-хорового обучения, этнопедагогическая деонтологизация, интеграция педагогического инструментария вокально-хорового обучения.

Методика формирования этнопедагогической культуры студентов факультетов искусств педагогических университетов предусматривает внедрение организационного, продуктивно-практического, сравнительно-оценочного и обобщающего этапов. Предложенная методика может быть использована в процессе вокально-хорового обучения будущих учителей музыкального искусства, а также адаптирована для процессов их инструментальной и музыкально-теоретической подготовки.

Ключевые слова: этнопедагогическая культура, будущие учителя музыкального искусства, компонентная структура, педагогические условия, эффективные методы учебы.

Holubytska Nadiia. Formation of ethno pedagogical culture of the future teacher of musical art in the process of vocal and choral education. - Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of the candidate of pedagogical sciences for the specialty 13.00.02 - Theory and Methods of Musical Education. - National Pedagogical University named after M.P. Dragomanov. - Kiev, 2019.

In the thesis the problem of the formation of the ethnopedagogical culture of the future teacher of musical art in the process of vocal and choral studies is investigated. The ethnopedagogical culture is defined as an integral dynamic system of intellectual-value, communicative-deontological, and creative-activity structural components inextricably interconnected. The pedagogical conditions for the effective formation of the phenomenon under study are scientifically substantiated, developed and specified: the fundamentalization of the ethno-pedagogical basis for the development of the learning environment within the process of vocal and choral education, ethno-pedagogical deontologization, integration of the pedagogical tools of vocal and choral education.

The method of forming the ethnopedagogical culture of students of the faculties of arts at pedagogical universities provides for the introduction of organizational, productive, practical, comparative, evaluative and generalizing stages. The proposed technique can be used in the process of vocal and choral education of future teachers of musical art, as well as adapted for the processes of their instrumental and musical-theoretical preparation.

Key words: ethnopedagogical culture, future teachers of musical art, component structure, pedagogical conditions, effective study methods.

Підписано до друку 17.04.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Наклад 100 пр. Зам. № 123
Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.